

Asia: VN/23566/2021

Lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja:

Muu järjestö

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

-

Vastaajatahon virallinen nimi:

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Marie Rautava, marie.rautava@mll.fi

Viranomaisille: mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä:

-

1 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

1.1 Onko sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluita koskevan pykälän (sosiaalihuoltolain 2 a §, terveydenhuoltolain 8 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2 Sosiaalihuollon palvelut

2.1 Onko yhteisösosiaalityötä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Yhteisösosiaalityön ja syrjäytymistä vähentävän etsivän työn lisääminen sosiaalihuoltolakiin omaksi pykäläkseen on kannatettava. Yhteisösosiaalityön käsite jää kuitenkin epäselväksi ja siksi se olisi hyvä määritellä. Lakipykälään voisi myös korjata Yhteisösosiaalityötä annetaan muotoon Yhteisösosiaalityötä toteutetaan.

2.2 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

On kannatettavaa, että laissa edellytetään hyvinvointialueen ja kunnan viranomaisten yhteistyötä väestön elinolosuhteiden kehittämässä siten, että ne ehkäisevät ennalta mielenterveyshäiriöiden syntyä ja vahvistavat mielenterveyttä suojaavia tekijöitä. Lakipykälä jättää kuitenkin auki sen, millaisella rakenteella yhteistyötä johdetaan ja toteutetaan.

2.3 Onko päihdetyön palveluna annettavan päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen pykälän (sosiaalihuoltolaki 24 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.4 Ovatko sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevaan pykälään (sosiaalihuoltolain 29 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Nykyisessä lainsäädännössä sosiaali- ja terveystyö on kiireellisessä tilanteessa yhteistyövelvoite, mutta koordinoinnista ja johtamisvastuusta ei ole säädetty tarkemmin. Kannatettava lisäys on, että kiireellisten tilanteiden psykososiaalisen tuen ensivaiheen johtovastuu olisi sosiaalipäivystyksellä. Sosiaalipäivystyksen johtovastuu edellyttää kuitenkin sosiaalipäivystyksen työntekijöiden koulutuksen lisäämistä päihde- ja mielenterveysasioissa.

2.5 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen pykälän (sosiaalihuoltolaki 29 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Psykososiaalisen tuen perusteita voisi lakipykälässä avata, jotta hahmottuu äkillisten järkyttävien tilanteiden tarkoittavan onnettomuustilanteiden, kuolemantapausten, suuronnettomuuksien lisäksi

myös äkillistä asunnottomuutta, väkivallan tai rikoksen uhriksi joutumista (kuten hallituksen esitykseen on kirjattu).

2.6 Onko päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Muutos heikentäisi sosiaalihuollon kautta ja sosiaalihuollon arvioimana saatavien päihde- ja riippuvuuspalvelujen sekä sosiaalihuoltolain erityisten päihdepalvelujen (mm. laituskuntoutus) saatavuutta. Se heikentäisi myös asiakkaan oikeutta saada palveluja, oikeusturvaa ja käytettävissä olevia oikeusturvakeinoja, kun valitusten pohjaksi tarvittavaa päätöstä ei olisi. Päihde- ja riippuvuuspalvelujen järjestämisvelvollisuuden tulee olla tasavertainen sosiaalihuoltolaissa ja terveydenhuoltolaissa. Sosiaalioikeudellinen seura ja Päivyt-verkosto ovat esittäneet lausunnoissaan ehdotuksia yksityiskohtaisista muutosehdotuksista hallituksen esitykseen.

2.7 Onko mielenterveystyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Asiakkaan oikeusturvan vuoksi mielenterveyspalvelut tulisi säilyttää myös nykyisen sosiaalihuoltolain 25 §:ssä ottaen huomioon, että terveydenhuoltolaissa on säädetty mielenterveyspalveluista 27 §:ssä ja päihde- ja riippuvuuspalveluista 28 §:ssä. Palvelut tulee olla määritelty yhdenvertaisesti molemmissa laeissa.

2.8 Ovatko omatyöntekijän pykälään (sosiaalihuoltolaki 42 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Hallituksen esityksen perusteluissa voisi korostaa, että erityistä tukea tarvitsevan lapsen omatyöntekijällä tulee olla riittävä asiantuntemus liittyen lapsen kehitykseen, kohtaamiseen sekä kiintymyssuhteisiin ja vanhemmuuteen. Lisäksi omatyöntekijän tulee tavata lapsi riittävän monta kertaa.

2.9 Onko sosiaalihuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Katsomme Sosiaalioikeudellisen seuran ja Päivyt-verkostojen kantojen mukaisesti tärkeäksi, että päihde- ja riippuvuustyötä sekä mielenterveystyötä että palveluita koskevat pykälät säilytetään ennallaan nykyisen sosiaalihuoltolain mukaisesti selkeinä kokonaisuuksina tarkennettuna järjestämisvelvollisuuden piirissä sosiaalihuoltolain sosiaalipalveluja koskevassa 3 luvussa 24§:ssä ja 25 §:ssä. Esitysluonnoksen uhkana on sosiaalisen ja sosiaalihuollon näkökulman häviäminen sekä

päihdetyöstä että mielenterveystyöstä, mikä on näiden ongelmien kanssa elävien asiakkaiden kokonaisvaltaisen sosiaalihuollon mukaisen avun antamisen näkökulmasta selvä heikennys. Sillä voi olla merkitystä myös alalla toimivien järjestöjen toimintamahdollisuuksiin. Päihdetyö on sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisvaltaista yhteistyötä, asiakkaan tarpeita vastaavasti ja hänen etunsa huomioiden. Tulevaisuuden sotokeskus -ohjelmissa painotetaan myös yhteistyötä ja integraatiota, mitä tämän ehdotuksen muutokset eivät toteuta, vaan päinvastoin heikentävät.

2.10 Puuttuuko sosiaalihuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Kyllä

Perutelut kyllä vastaukselle:

Sosiaalihuollon osalta nykyisen Sosiaalihuoltolain Päihdetyön 24 § siirtämisen sijasta se pitäisi säilyttää nykyisessä järjestämisvelvollisuuden piirissä olevassa Sosiaalipalvelut 3 luvussa ja sitä pitäisi parantaa, ja lisätä siihen palveluita samalla tavalla kuin terveydenhuollon vastaavaan pykälään on siirretty päihdehuoltolain 7 §:n oikeus palveluihin. Terveydenhuolto ei pysty yksin vastaamaan päihdetyöstä, vaan sen täytyy tapahtua terveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistyönä, jolloin se pitää näkyä myös laissa. Terveydenhuollon osalta päihdetyön ja mielenterveystyön erityispykälät on säilytetty, ja oikeuksia parannettu, tämä sama on tuotava myös sosiaalihuollon puolelle. Yleisten 14 §:n sosiaalipalvelujen lisäksi päihde- ja riippuvuustyöhön sekä mielenterveystyöhön tulee säätää näiden asiakasryhmien tarvitsemat erityispalvelut.

3 Terveydenhuollon palvelut

3.1 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 20 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.2 Onko mielenterveyspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 27 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lisäysehdotus kohtaan 2: mielenterveyden häiriöiden tutkimus, hoito ja lääkinällinen kuntoutus sekä alaikäisten lasten huoltajille annettava vanhemmuuden tuki monimuotoisina palveluina. Raskaana olevan ja alle 1-vuotiaiden lasten vanhempien psykiatrinen hoito on toteutettava välittömästi. Lapsen edun salliessa alle 1-vuotiaista lasta ja hänen ensisijaista hoitajaansa/äitiä tulee hoitaa samassa hoitoyksikössä.

3.3 Onko päihde- ja riippuvuuspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kannatettavaa on lisätä lakipykälään päihderiippuvuuspalvelujen lisäksi myös muut riippuvuuspalvelut (kuten rahapeli riippuvuus). Sananmuoto vastaa nykypäivän palvelutarpeita.

3.4 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa opioidilääkkeillä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.5 Onko kiireellistä hoitoa koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 §) ehdotettu lisäys tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Toivomme lisättäväksi: Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan myös tilanteita, joissa vanhemman sairaus tai vakavasti omaa tai toisten turvallisuutta vaarantava käytös heikentävät heidän kykyään turvata omat sekä alaikäisten tai vielä syntymättömän lapsen perustarpeet.

3.6 Ovatko terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyötä koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.7 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykologisen tuen pykälän (terveydenhuoltolaki 50 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Psykososiaalisen tuen perusteita voisi lakipykälässä avata, jotta hahmottuu äkillisten järkyttävien tilanteiden tarkoittavan onnettomuustilanteiden, kuolemantapausten, suuronnettomuuksien lisäksi myös äkillistä asunnottomuutta, väkivallan tai rikoksen uhriksi joutumista (kuten hallituksen esitykseen on kirjattu).

3.8 Onko sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää hoitoa huumausainerikoksissa koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.9 Onko työnohjausta koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.10 Onko terveydenhuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.11 Puuttuuko terveydenhuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Kyllä

Perustelut kyllä vastaukselle:

Terveydenhuoltolain 70 §:ssä lapsen huomioon ottamisesta aikuisille suunnatuissa palveluissa tulisi korostaa lapsen kuulemistä ja haastattelemistä ilman huoltajien läsnäoloa ja riittävän monta kertaa. Palveluissa tulee alaikäisten lasten tilanteen ja tuen tarpeen lisäksi varmistaa, että lapsi myös saa tarvitsemansa tuen. Viittaamme Lastensuojelun Keskusliiton lausuntoon: Lastensuojelun työntekijöistä 85 % koki, että lasten huomioiminen on riittämätöntä päihdepalveluissa ja 90 % koki lasten huomioimisen olevan riittämätöntä mielenterveyspalveluissa. Ks. hyvaa-lastensuojelua-kiitos.pdf (lskl.fi)

4 Mielenterveyslaki

4.1 Ovatko ohjausta ja valvontaa koskevaan pykälään (mielenterveyslaki 2 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.2 Onko tahdosta riippumattoman hoidon järjestämistä koskevan pykälän (mielenterveyslaki 3 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lisäsehdotus: Tahdosta riippumattomassa hoidossa olevan alle 1-vuotiaan lapsen vanhemman hoito tulee toteuttaa siten, että lapsen edun salliessa vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta voidaan tukea vanhemman psykiatrisen hoidon ohella.

4.3 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa koskevan pykälän (mielenterveyslaki 6 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

5 Päihdehuoltolaki

5.1 Onko mielestänne perusteltua, että mahdollisuus määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon väkivaltaperusteella poistettaisiin?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Mahdollisuutta määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon ei voi poistaa sillä perusteella, että sitä ei tällä hetkellä juuri käytetä. Lähisuhdeväkivallan uhrien kannalta on tärkeää, että mahdollisuus määrätä väkivallan tekijä tahdosta riippumattomaan hoitoon säilyy. Samalla suojataan väkivallan tekijää muita ja itseään vahingoittavalta toiminnalta.

6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

6.1 Ovatko Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

7 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

7.1 Ovatko ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 2 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

8 Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

8.1 Ovatko Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 1 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

9 Huumausainelaki

9.1 Ovatko huumausainelain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

10 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköstä

10.1 Onko Vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin ehdotettu uusi 16 a § perusteltu?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

11 Siviilipalveluslaki

11.1 Ovatko siviilipalveluslain 93 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

12 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

12.1 Ovatko henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 35 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

13 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

13.1 Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14 Vaikutusten arviointia, toimeenpanoa ja aikataulua koskevat kysymykset

14.1 Ovatko arviot esityksen kustannusvaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.2 Ovatko arviot lapsivaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei

Perustele tarvittaessa kantasi:

Lakiesitysten vaikutuksia lapsiin kuvataan esityksessä jossain määrin. Kuitenkaan systemaattista lapsivaikutusten arviointia ei ole tehty. Hallituksen esityksen perusteluissa tuodaan vahvasti esiin lasten ja nuorten mielenterveysongelmien yleisyys sekä palvelujen pirstaleisuus ja saatavuusongelmat. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja, kuten lasten ja nuorten päihdepalveluja koskevat esitykset kuitenkin puuttuvat. Avoimeksi jää miten lasten ja nuorten päihde- ja mielenterveyspalvelujen laatua ja saatavuutta parannetaan, kun esitykset koskevat kaikenikäisten palveluja. Hallituksen esityksen lapsivaikutusten arvioinnin mukaan palveluiden integraation lisääminen parantaisi myös lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja. Kuitenkin hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että: ”Esitys ei koske kouluja ja opiskeluterveydenhuollon järjestämistä, eikä siten juurikaan vaikuta niihin tiedossa oleviin, palvelujärjestelmän rakenteellisiin haasteisiin, joita on kuvattu esityksen nykytilan arviossa.” Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan myös, että kasvatus- ja perheneuvontana tehtävä työ on sisällöllisesti muuttunut hyvin kirjavaksi ja näkemykset kasvatus- ja perheneuvonnan tehtävistä epäselviksi ja monitulkintaisiksi. Hallituksen esityksestä ei selviä, miten tilannetta aiotaan parantaa.

14.3 Ovatko arviot muista vaikutuksista mielestänne realistiset?

Ei kantaa

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.4 Kommentit koskien ehdotusta lakimuutosten voimaantuloajasta 1.1.2023 ja muutosten toimeenpanoa?:

-

15 Asetusluonnokset

15.1 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi mielenterveysasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

-

15.2 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi päihdehuoltoasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

15.3 Kommentit koskien ehdotusta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi hyväksyttävästä hoidosta huumausainerikoksissa?

16 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

16.1 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

-Hallituksen esitysluonnoksessa käytetään sivulla 6 termejä päihdeäiti ja päihdeperhe, mitä käsitteitä ei enää tulisi käyttää. On loukkaavaa leimata koko perhe päihdeperheeksi, jos joku perheenjäsen käyttää päihteitä. Lapsi ei kasva päihdeperheessä, vaan perheessä, jossa vanhempi/vanhemmat käyttää päihteitä. Samoin äitiyttä ei voi määritellä vain päihteiden käytön kautta. Lapsella on äiti, joka käyttää päihteitä, ei päihdeäiti.

- Lakiesitykset koskevat kaikenikäisten päihde- ja mielenterveyspalveluja, mistä johtuen ne eivät sellaisinaan lainkaan riittävässä määrin ohjaa lasten ja nuorten päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittämiseen. Kuitenkin lasten ja nuorten palvelujen saatavuuden ja pirstaleisuuden ongelmat vaatisivat pikaisia korjauksia. Kouluterveyskyselyn (2021) perusteella lapsilla ja nuorilla on kaikkialla Suomessa merkittäviä ongelmia päästä tarvitsemiensa mielenterveyspalvelujen piiriin. Kaikilla hyvinvointialueilla vähintään neljännes apua tarvitsevista ei saanut apua koulupsykologilta, vaikka olisi sitä tarvinnut. Opiskeluhuollon ja matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveyspalveluja tulisi vahvistaa ja lisätä, jotta lapset ja nuoret pääsisivät jo varhaisessa vaiheessa avun piiriin. Lasten ja nuorten psykiatriisiin palveluihin on pitkät jonot. Ongelmia esiintyy myös lastenpsykiatriasta nuorisopsykiatriaan siirtyessä, jolloin hyvin alkanut hoito saattaa keskeytyä pitkäksikin aikaa (2018 Arviointikertomus: Lasten ja nuorten pääsy mielenterveyspalvelujen piiriin. Pääkaupunkiseudun tarkastuslautakunnat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, HUS). MLL:n Lasten ja nuorten puhelimen ja chatin yhteydenottojen mukaan itsemurhaa yrittäneitä nuoria on kotiutettu sairaalasta liian aikaisin.

- Lakiesityksissä tulisi korostaa enemmän perheen ja omaisten mukaan ottamista päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivien lasten ja nuorten hoitoon. Etenkin nuorten ja nuorten aikuisten kohdalla perheet jäävät helposti sivuun, vaikka perheen tuki on ensiarvoisen tärkeää.

- Suomessa on vain vähän tai ei ollenkaan pelkästään nuorille suunnattuja korjaavia päihdepalveluita. Vieroitushoitoon ja kuntoutukseen on vaikea päästä, ellei nuorella ole läheistä, joka vaatii palvelua (Nuorisobarometri 2021). Kuntaliiton kunnille ja kuntayhtymille tekemän lastensuojelukyselyn mukaan alaikäisten päihdehoito on vaikeimmin saatavilla oleva palvelu. Esitys ei ole esittämässä tähän muutosta, vaan terveydenhuoltolakiin ja sosiaalihuoltolakiin ehdotetut muutokset kohdentuisivat kaikkiin ikäryhmiin, mitä ei nuorten näkökulmasta voi pitää lainkaan riittävänä.

- Perustason ja erityistason välisen yhteistyön vahvistaminen ja varmistaminen on keskeinen lakiuudistusten toimeenpanossa ja sen onnistuminen edellyttää ylisektorisen johtamisen ja monialaisen yhteistyön kehittämistä ja kouluttamista.

- Lakiuudistusten toteuttamiseen tulee varata riittävät resurssit. Lakipykälien toimeenpanoa ja vaikutuksia tulee arvioida.

Rautava Marie
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry - Marie Rautava